

Arad, 16 Noemvrie 1930.

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ - CULTURALĂ

ORGANUL OFICIAL AL EPĂRHIIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

VORBIREA

părintelui Dr. GH. CIUHANDU, rostită în Brașov, la 11 Nov. a. c. în adunarea generală a Asociației clerului „A. Șaguna”.

*I. P. Sf. Părinte Mitropolit,
Prea Cucernici Părinți și Frați,
Cinstiții noștri Oaspeți!*

Asociația „Andrei Șaguna” a Clerului din Mitropolia Ardealului a venit, cu congresul său anual, de data aceasta, la Brașov, unde, după mărturia inscripției din fața sfintei biserici de aici și a multor brisoave Domnești, „în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh”, s'a coborât în repeșite rânduri, „Darea și mila binecredincioșilor Domni din Moldova și din țara Munteniei” ¹⁾ pentru a înfiripa aici un strălucit lăcaș de închinare ortodoxă și de neprihănit Românism.

Și-atunci, ce este mai firesc, decât ca gândul nostru, care îmbracă în pioasă recunoștință amintirea Vechilor Voevozi-cetitori, să se îndrepteze cu omagială supunere către Moștenitorul lor, către Majestatea Sa Regele Carol II, mult făgăduitorul Domn al României-Mari!

Astăzi, când îl știm înălțat pe gloriosul Tron al Marilor Săi Înaintași, cuvine-se să ne rugăm cu Psalmistul: „Doamne, Dumnezeuul nostru, cu slavă și cu cinste încununază-L pe Dănsul”. Și se cuvine, ca din acest fericit prilej, să reînviem pentru Regele nostru, în cugetele și pe buzele noastre, o rugăciune: „Stăpâne Doamne Dumnezeule, Tatăl Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, rugămu-ne și ne cucerim Tie, păzește-L pe Regele nostru în pace, bunăstare și întru dreptate. Doamne supune-I Lui pe tot dușmanul și pro-

tivnicul; apucă lancea și scutul și Te scoală pentru a-I ajuta Lui. Dă-I Lui, Dumnezeule, biruință, porniri spre pace către noi și către Sfântul Tău Nume, ca și noi, întru pacea vieții Lui, pașnică și netulburată viață să ducem, întru evlavie și cuvlință... „Amin!”

Trăiască Majestatea sa Regele Carol II și întreagă Augusta Sa Familie Regală!

I.

Fraților! Ne-am adunat în Brașov, în acest străvechiu pământ românesc, care a fost al Românilor și acum 700 de ani, când era împărțit pe mici țărișoare: a Bârsei, a Oltului, a Jiului, a Crișurilor ¹⁾. Am venit în țara Bârsei, în care „păturea Românilor” — silva Blachorum et Bissenorum — era și o noțiune de drept și de proprietate românească, proprietate ce a fost dăruită de Regele unguresc dela 1224, Sașilor, decurând veniți pe pământul românesc al Ardealului. Da, am venit în acest frumos și străvechiu colțșor de țară românească, unde, la Schei, se ridica la 1403, o biserică de lemn românească, închinată Sf. Nicolae și Maicii Domnului, puternici ocrotitori ai credinței ortodoxe și poporului românesc de aici.

Am venit cu Congresul nostru la Brașov, unde am avut vechi și vrednici înaintași, ca pe popa Bratul dela 1484, pe care, pentru învățătura lui aleasă, îl cerea Consiliul sășesc dela Sibiu, de preot la Rășinari ²⁾ pentru a le sta sașilor la îndemână la purtarea corespon-

¹⁾ Șt. Stinghe: Istoria Bisericii Scheilor-Brașovului, 2 5.

¹⁾ N. Iorga: Ist. Rom. din Ardeal și Ungaria, vol I 42-43.

²⁾ Șt. Stinghe: o. c. pag. 1-2.

denței lor cu Domniile Munteniei și să fie și interpret al sfatului sășesc, în contactul cu Românii.¹⁾

Da, am venit în Brașovul diaconului Lorinț sau Lavrentie, maestru-tipograf de o rigidă ortodoxie slavonă.²⁾ Dar mai ales am venit în Brașovul urmașului și contemporanului său, alt diacon, Coresi, și la Brașovul preoților popa lane și popa Mihail ai Șcheilor, clerici brașoveni, cari cu aproape 400 de ani înainte de zilele noastre, au pus cu blagoslovite mânilor lor, pentru întâia oară, în tiparnițe, graiul *liturgic-românesc*. Mai ales șase sunt la număr cărțile bisericești, românești și ortodoxe, — pârgă românească a ortodoxiei, — pe care au adus-o acești clerici brașoveni pe altarul culturii românești, dând Brașovului gloria culturală neperitoare de *cetate a Ortodoxiei și a Românismlui*.

Unde am fi putut, deci, noi Preoții ortodocși ai Ardealului, să ne întrunim într'un Congres „Cultural“, cu mai multe și cumpe-nitoare temeuri, decât tocmai aici, în acest Brașov, pe al cărui nume l-au ridicat mult înaintașii noștri, preoți, cărturari și meșteri de tipare românești? ! Cuvine-se cu adevărat, să ne închinăm cu evlavie și recunoștință înaintea operei lor, punându-ne și noi puterile noastre în slujba nouilor vremi și a poruncitoarelor chemări de azi și din viitor.

După Alba-Iulia, unde în toamna trecută am reînviat în cugetele noastre conștiința vechimei politice și religioase a Bisericii și poporului românesc, — aici la Brașov, vom accentua un alt adevăr fundamental al trecutului nostru, și anume: că Brașovul a fost un factor cu largi repercusiuni ortodoxe pentru români, a fost un centru de sânguitoare lucrări culturale românești foarte vechi; și că străduitorii acestei acțiuni, cari au găsit și chipurile de legătură cu frații de peste Munți, au fost vrednici de pomenire clerici brașoveni.

Să binecuvântăm memoria lor ! Și plin de recunoștință către opera lor, pe care o vedem realizată azi politicește și bisericește prin înfăptuirea României-Mari, să facem aici, lângă cenușa oaselor lor, o sfântă făgăduință, că vom osteni, în tot ceasul și în toată vremea, la desăvârșirea idealului Bisericii și Neamului nostru.

Dar noi, fraților, am fi nedrepti dacă nu am grăbi s'adăogăm un cuvânt și despre un

factor, care a dat preoților brașoveni posibilitatea materială-tehnică a operei lor. E vorba de tipografia săsească din Brașov. Noi facem recunoscătoare pomenire de numele jupânului Hanăș Bégneru — Hans Benkner — primarul brașovean de atunci. La 1561, când se tipărea Evangheliul lui Coresi — cea dintâi carte românească liturgică, tipărită la Brașov, cu cele mai pure criterii liturgice ortodoxe, pe cari cercetătorii noștri literari mîreni nu le înțeleg — atunci Hanăș Bégneru, în al cărui nume se scrie prefața cărții, o închină folosului preoților noștri: „să fie popilor rumânești să înțeleagă...“ Iar un an mai târziu (1562), când din tiparnița brașoveană ieșea o carte de o și mai pură și indubitabilă ortodoxie — Evangheliul slavonesc — atunci Hanăș Bégneru spunea, în prefața slavonă, următoarele: „...eu jupânul Hanăș Bégneru din Brașov m'am aprins de dragostea Sfântului Duh și de iubirea sfintelor și Dumnezeu-zeștilor Biserici și am tipărit aceasta carte de suflet mântuitoare Tetraevangheliul...“³⁾.

Întreb acum: se făcea, în Brașov, propagandă luterană, cu Tetraevanghel slavon? ori, din contră: Biserica ortodoxă a Românilor storcea admirația protestanților? Vă rog să deslegați: cine cum vreți, întrebarea. Dar să fim de acord: să pomenim cu laudă și numele primarului sas din Brașov Iohanes Benkner, ajutorul material al operei naționale a Bisericii noastre!

Tovărășia aceasta bună, dintre Români și Sași, pe care așa de bucurăși o remarcăm, e relevantă și prin alte dovezi istorice. La 1603 orașul Brașov trimitea pe preotul Mihail, în misiune diplomatică la Radu-Vodă al Munteniei — ein ersam Radt den Popa Myhali⁴⁾.

La 1612 doi Români erau trimiși, cu scrisori din partea orașului, „la Regele unguresc“⁵⁾ principe al Ardealului. Și nu e de mirat dacă, nu peste mult, la 1642, Dragomir Vel Dvornic scria județului brașovean Mihail Goldschmied cuvintele frumoase, „la al nostru cinstit și iubit și dela inimă dulce și bun prieten și de aproape vecin... pentru cinstită cetatea Brașovului“⁶⁾.

Facă Dumnezeu cel sfânt, ca această frumoasă tovarășie și delicate legături de dulce și dela inimă bună prietenie dintre noi și conlocuitorii sași, să înflorească și să rodească, pentru binele obștesc al acestei Țări!

* * *

¹⁾ I. Lupaș: Sibiul ca centru al vieții românești din Ardeal, pag. 14 - 15.

²⁾ N. Iorga: Octoiul (dinainte de 1570) diaconului Lorinț, 1 - 4.

³⁾ După Bibliografia Românească Veche.

⁴⁾ N. Iorga: Socolile Brașovului, p. 8.

⁵⁾ O. c. 25.

⁶⁾ O. c. 87.

Dar, Fraților, aceasta „cinstită cetate a Brașovului” a fost și o arenă de vijelioase lupte pentru apărarea credinței noastre, subminată de catolicism în veacul XVIII.

Brașovenii, iată cum scriau la 1701, mitropolitului sperjur, care voia să i atragă la Catolici: „...noi, părinte, papistaș — morți, iar vii nu vom fi... gata suntem sângele să ni-se verse, decât legea părinților noștri să pierdem...”¹⁾ Iar mai târziu, când episcopul unit Inocențiu Klain, se înfățișă la 27 Ianuarie 1733 cu acelaș gând de acaparare în biserica brașovenilor, dorind să slujească el acolo, fu respins cu o superioritate morală suverană, de cătră preotul și de brașovenii. Nu i-s'a îngăduit nici măcar să șeară în strana vlădicească ortodoxă, ci i-s'a pus un scaun în mijlocul bisericii, „nelăsând loc nimic de a zice cele arhieresti”, spune cronicarul contemporan preotul Radu Tempea²⁾.

Din acest mediu de eroice atitudini ortodoxe ale Brașovului au pornit gânduri și fapte mari. De aici a pornit încercarea de a se adăposti Ardealul sub scutul ierarhiei privilegiate dela Carloveș, ceea ce s'a și isbândit mai târziu, ca o salvare în fața propagandei silnice a catolicismului. Și tot de aici a pornit și năzuința de căutarea de legături de supunere ierarhică la episcopia Râmnicului și la a mitropolitului dela București.

În acest mediu, cu un suflet ortodox așa de sensibil și plin de vigoare, au încolțit în Brașov și străduinți, foarte remarcabile, în slujba luminii culturale românești. În aceasta privința ne întâlnim, din nou, cu nume pretești. Protopopul Florea Baran și popa Radu Tempea, cronicarul bisericii Scheilor, încă din 1724 scriau cu litere latine³⁾. Tot în Brașov întâlnim la 1731 pe dascălul Petcu Șoanul, tipăritor de calendare, cu o tipografie sul generis „lucru care el nu văzuse nicăieri”⁴⁾. Mai departe, în aceasta cetate a ortodoxiei răsare, impunătoare, figura polihistorului român, cu cultură din Orient și în special din Rusia, Dimitrie Eustatievici, fiul preotului brașovean Eustatie Grid. Dimitrie Eustatievici, primul director al școalelor „neunite” din Ardeal, e totodată și cel dintâi gramatic român, cu gramatica sa românească, isvodită în „Bolgaria Brașovului”, adică în Șcheii Brașovului, la 1757, pe urma îndemnului lui Constantin-Vodă Mavrocordat⁵⁾. La acest an, când Samuil Klain, autorul unei gramatici române scrise latinește, era numai de

12 ani, Dimitrie Eustatievici, în prefața gramaticei sale scrise românește, vorbea despre „desfătăciunea limbei românești”¹⁾.

Brașovul nostru, al ortodocșilor, — sub sugestia legăturilor sale de multe feluri cu Muntenia și cu Moldova cronicarilor știutori de originea noastră Română, — apucase de mulțisor, pe calea culturii naționale, mult mai înainte de Băjil, care a dat, dăbă la 1750, cel dintâi product de tipar al său, „Floarea Adevărului”, dar și aceasta o carte de polemică confesională, care a rămas nota covârșitoare a acestui Blaj disident. „Disident” față de interesele culturii naționale până în măsura, că Gheorghe Șincal, Cronicarul, fu palmuit și maltratată, în castelul episcopului Ioan Bob și înaintea lui însuși.²⁾

Nu avem suficient răgaz de a pomeni toate numele preoților și dascălilor brașoveni. Șirul lor este mult prea lung, începând cu diaconii Lavrentie și Coresi, trecând pe la colaboratorii lor preoți și pe la popa Radu Tempea, până la regretatul Dr. Vasile Saftu, cel dintâi președinte al Clerului din mitropolia Ardealului. Nu mai puțin strălucit și lung e șirul dascălilor, cu și fără de hirotonie, începând cu Petcu Șoanul și până la dascălul neîntrecut, cu suflet de poet și cu un ales simț pentru cele religioase, care a fost regretatul profesor și academician Andrei Bărsăneanu.

Noi, astăzi, împletim cugetele și simțirile noastre într'o sfântă rugăciune cătră Tatăl ceresc, pentru acești mutați dela noi. Dar să ne rugăm și să cerem pentru noi, cei de azi, să ne învrednicim de darul râvnei lor, ca să putem lărgi drumurile lor culturale, în slujba Sfintelor Altare și a culturii naționale!

(Va urma).

Baptiștii unguri împotriva baptiștilor români.

Și unii și alții și-au schimbat credința, spunând că au îmbrățișat pe cea a dragostei baptiste. Iată în cele următoare o dovadă de dragoste baptistă-pocăită. Publicăm în cele următoare o scrisoare adresată de președintele baptiștilor unguri din Oradea Mare către baptiștii români. Iată scrisoarea după revista Szeretet (Iubirea) a baptiștilor unguri, numărul 21 din 1 Noiembrie 1930.

Răspuns

delegaților Asociației: Ungureanu și Ionescu. În numărul de conferință al ziarului „Farul Mântuirii” găsim,

¹⁾ Ibid.

²⁾ Tr. Popa: Un capitol sbucinat din viața lui Gheorghe Șincal, Tg. Mureș 1924 pag. 6-10.

¹⁾ Dr. St. Stinghe: Documente, vol. I, 27-28.

²⁾ St. Stinghe: Ist. Bis. Scheilor, 117-118.

³⁾ Dr. St. Stinghe: Documente, I, 91-133.

⁴⁾ St. Stinghe: O. c. 100.

⁵⁾ Dr. St. Pop (Gruia), în revista teol. (Sibiu) 1915.

spre ulmirea noastră, o foarte scurtă, dar subliniată notiță, care conține următoarele:

„Cu ocaziunea conferinței teritoriale, ținută în Octombrie în Arad, a apărut un album comemorativ, despre care Asociația (baptistă) nu are nici o știre și cu privire la care asociația nu-și asumă nici o răspundere, iar pe editorii îi trage la răspundere”.

Frații Ungureanu și Ionescu în avizul acesta uită total multe lucruri. Și anume: că noi baptiștii unguri, în înțelesul cel mai strict al cuvântului, suntem independenți și de sine stătători, că nu suntem datori să dăm seama nimănui despre faptele și intențiile noastre și că pentru noi nu trebuie să fie nimeni responsabil, fiindcă suntem mai capabili de răspundere, atât în privința materială cât și morală, decât Dlor. Mai departe scriu apoi, că ne trag chiar la răspundere. Dar fraților iubii, pomeniți mai sus! Nu știți D-Voastră că baptistul ca individ este independent, dar cu atât mai vătos ca masă!

Dacă până acum nu ați știut, apoi luați acum la cunoștință, că asociația nu ne poruncește și nu are dreptul de a ne trage la răspundere, fiindcă fiecare comunitate este absolut liberă și independentă.

Ca în viitor, conducerea asociației, să nu treacă hotarul competențelor sale, luați în seamă următoarele: Datoria asociației este să apere toate interesele atât a singuraticilor, cât și a comunităților și să se intereseze ca acestea să crească în o viață neconturbată și liniștită și să producă frățietatea deplină. Datoria ei este să caute mijloacele ca masa, în serviciul căreia stă, să se ridice la nivelul cel mai înalt, atât în privința intelectuală, cât și culturală și materială.

Eu știu lucrurile așa: D-Voastră ne puteți de sfaturi, dacă vi-le cerem, în mod frățesc, ne puteți trage atențiunea, dacă am fi comis vreun lucru incorect, dar să ne trageți la răspundere, să ne lertați, este o leacă prea mult, fiindcă nu am ajuns până aici!!

Poate ați uitat deja, că noi suntem întemeietorii misiunii baptiste și că noi am organizat comunitățile române baptiste și că în aceste comunități, unde faceți pe vitejii, noi am muncit desinteresat decenii de-a rândul?!

Nu ne mirăm!

În conferința teritorială, poate din uitare (?), nu s'a făcut amintire despre misiunea ungurească și că în program nu a fost cuprinsă această dare de seamă. Și când s'a citit istoricul misiunii române, atunci s'a relevat M. Bumar, care nu a fost nici odată suflăt de misionar, pe Mihaly Kornya și Mihaly Toth, adevărații ploneri, fiindcă au fost și adevărați unguri, i-ați lăsat afară. Așa observ că vi-s'a suit la cap, stăpânirea, cum își închipue în patria noastră, mulți funcționari, jandarmi etc. că pot orîșice. Se înșală amar.

Nu știu încă, că contra albumului ce excepții mai aveți de făcut. Noi în acest album spunem cu cuvinte liniștite numai adevărul și aducem la cunoștință fraților din lumea întreagă, că în România sunt două

milioane de unguri, între cari trebuie să muncim. Acesta este adevărul. Și aceea este adevărat, că aproape toți funcționarii unguri au fost dați afară din serviciile lor. Și pe măturătorii de stradă i-au schimbat cu Români. Și că sunt penzionari ce primesc lunar penzie de 75-100-300 Lei. Existențele acestea aruncate afară vegetează cumplit și sunt amărâte și revoltate contra sorții lor.

Și noi trebuie să-i mângălem și să-i salvăm din brațele pe cari le ține comunismul, dacă se poate să-i salvăm și să-i aducem la Hristos.

Cred tare, că pentru acest fel de activitate a noastră nu trebuie să ne amenințăm cu tragere la răspundere (deși noi nu suntem așa fricoși), ci trebuie să ne ajutăm cu mijloacele, cari vă stau la dispoziție. Sau vreți să vă spălați în fața instanțelor politice și să strigați că în astfel de lucruri iredentiste nu vă identificați cu noi?

Nici nu vă chemăm în ajutor în această chestiune, fîi numai matadorii naționalismului și pe mai departe, ca și până acum, noi însă mergem mai departe către scopurile noastre neacoperite, către o viață omenească liberă, către o libertate de conștiință fără privire la rassa.

La revedere:

Darabont Gyula.

Stîntirea Bisericii ort. rom. din Belotint.

Duminecă, 26 Oct. a. c., în cadrele unor mari serbări, s'a făcut în comuna Belotint, Eparchia Aradului, stîntirea Bisericii ort. rom. renovată din obolul credincioșilor și prin munca neprețuită a vrednicului preot-paroh Aurel Doboș.

Deși timpul a fost destul de nefavorabil, totuși credincioșii locali au ținut de datoria lor de a se prezenta cu mic cu mare la săvârșirea acestui act îndeplinit, în lipsa P. S. S. Părintelui Episcop Dr. Grigorie Gh. Comșa, de P. C. S. Părintele Fabrițiu Manuilă, protiereul tractului Lipova, înconjurat de un sobor de patru preoți, din comunele de prinprejur.

După stîntire, se oficiază Sf. Liturghie, răspunsurile fiind date de către corul local, condus de fostul primar Iosif David. Printre cei prezenți am remarcat pe D-nii Dr. Aurel Ciobanu, Dr. Zeno Ciobanu, avocați în Lipova, fostul învățător local I. Vărtaciu, D-nele Doboș, Chelariu și D-soarele Căprucean Doboș, Chirici, etc.

La Priceasnă P. C. S. Păr. Fabrițiu Manuilă, vorbind despre necesitatea rugăciunii și imperioasa datorie a lăuda pe D-zeu, arată în cuvinte bine simțite, că locul cel mai potrivit pentru a aduce laude și a preamări pe D-zeu, este Sf. Biserică. Făcând un elocvent istoric asupra luptelor duse de creștinism pentru propășirea și întărirea Bisericii, aducând salutul și binecuvântarea arhierescă a P. S. S., relevând munca asiduă depusă în ogrorul Bisericii și al binelui obștesc de către preotul locului Aurel T. Doboș, care de mai bine de 22 ani, decând se află în serviciul Bisericii, a dovedit a fi pe deplin pătruns de însemnătatea chemării sale de părinte sufletească și mulțumind tuturor celor cari au b-nevoit a contribui cu munca și capitalul lor la renovarea acestui sfânt locaș, încheie cu ferma convingere că acești buni creștini ort. și în viitor vor fi strânsi uniți în jurul Bisericii strămoșești, apărarea noastră în trecut și demnă păvăză în viitor.

Terminându-se serviciul divin, toți oaspeții au luat parte la un banchet, aranjat cu mult gust de D-na preoteasă în casa parohială, iar seara a avut loc o serbare culturală urmată de dans.

Belotințeanul.

Bugetul Cultelor pe anul 1930.

Pentru înțelegerea spiritului curat creștinesc și mână darnică, pe care le are statul român față de celelalte Culte, este necesar să dăm câteva dispoziții din Constituție și să arătăm, după buget, felul cum sunt executate acele dispozițiuni.

Art. 22 din Constituție proclamă libertatea absolută a conștiinței și „garantează tuturor Cultelor o deopotrivă libertate și protecțiune” și mai departe spune că „Biserica ortodoxă este biserica dominantă în Statul român; iar cea greco-catolică are întâietatea față de celelalte”.

Desigur că termenul „dominantă” pentru biserica ortodoxă și „întâietate” pentru biserica greco-catolică,

se raportează mai mult la legăturile materiale pe care ambele biserici românești le au cu Statul și au înțelesul că, atunci când se ridică o problemă a Cultelor, Statul se va ocupa în primul rând de Biserica strămoșească și apoi de celelalte Culte.

Firește, aceeași ordine prevăzută în Constituție, trebuie respectată și atunci când Statul intervine cu fonduri pentru susținerea Cultelor. Din acest ultim punct de vedere este incontestabil, că Biserica Ortodoxă are cea mai mare nevoie de sprijinul Statului, din cauză că, deși „dominantă”, este cea mai săracă.

Să vedem cum procedează Statul român, după datele pe care le găsim în bugetul general.

1) Biserica Ortodoxă are 16.891 persoane și un buget de personal de Lei	628.523.237
2) Biserica Unită „ 1.547 „ „ „ „ „ „ „ „	105.779.800
3) Biserica Ruteană „ 45 „ „ „ „ „ „ „ „	3.224.140
4) Biserica rom.-cat. „ 649 „ „ „ „ „ „ „ „	49.811.200
5) Biserica Reformată „ 873 „ „ „ „ „ „ „ „	64.653.140
6) Biserica Unitară „ 113 „ „ „ „ „ „ „ „	8.833.335
7) Biserica Luterană „ 307 „ „ „ „ „ „ „ „	20.923.594
8) Biserica Musulmană „ 828 „ „ „ „ „ „ „ „	12.245.300
	20.753
	893.993.746

Aici nu intră personalul Episcopilor.

Din aceste cifre rezultă că Biserica Ortodoxă reprezintă 81,37%.

Biserica Unită reprezintă 7,50%.

Biserica Ruteană 0,25%.

Biserica Rom. Catolică 3,1%.

Biserica Reformată 4,2%.

Biserica Unitară 0,57%.

Biserica Luterană 1,5%.

Biserica Turcă 1,51%.

Bugetul nu este repartizat în aceeași proporție.

Biserica Ortodoxă 70,40%.

Biserica Unită 11,71%.

Biserica Ruteană 0,31%.

Biserica Rom. Catolică 5,50%.

Biserica Reformată 7,25%.

Biserica Unitară 1%.

Biserica Luterană 2,30%.

Biserica Musulmană 1,40%.

Prin urmare, la distribuția fondurilor, Biserica ortodoxă pierde 11%, puncte cu care statul a avantajat celelalte culte și în special biserica unită, care câștigă 4,24%, vine apoi biserica reformată cu un surplus de 3,05%, biserica rom. catolică cu 2,40%, apoi celelalte culte cu procente tot mai mici.

Biserica ortodoxă are la 16.891 preoți și slujitori, 16 episcopi și mitropoliți cu 1621 funcționari și buget de

85.769.728

Biserica unită are la 1.547 preoți și slujitori, 4 episcopi și mitropoliți cu 98 funcționari și buget de

13.326.433

Să vedem acum cât revine în mediu de persoană și pe Culte.

Biserica ortodoxă 37.200 lei de persoană anual.

Biserica unită 68.600 lei.

Biserica Ruteană 73.700 lei.

Biserica Rom. Catolică 76.800 lei.

Biserica Reformată 74.000 lei.

Biserica Unitară 79.600 lei.

Biserica Luterană 67.000 lei.

Biserica Musulmană 37.300 lei.

Cifrele acestea sunt destul de lămuritoare; din ele rezultă că Biserica ortodoxă, conform învățăturilor Mântuitorului, și-a dat și cămașa pentru binele altora.

Deși materia e cam aridă, totuși nu strică să dau câteva date și asupra Episcopilor, căci ele învederează încă și mai mult caracterul ocrotitor al Statului român față de Cultele nedominante, care, în schimbul acestui tratament de excepțională favoare, îngăduie, dacă nu sprijină, diferite acțiuni subversive, care sapă la temelia și unitatea Statului nostru.

Știm care e numărul personalului din serviciul fiecărei biserici. Să vedem acum care e personalul superior de conducere, episcopii, al acestor biserici, în raport cu numărul personalului condus, — preoți și alți slujitori.

Biserica Catolică are la 649 preoți și slujitori, 5 episcopi și mitropoliți cu 56 funcționari și buget de	6.846.524
Biserica Reform. are la 873 preoți și slujitori, 2 episcopi cu 28 funcționari și buget de	2.222.714
Biserica Unitară are la 113 preoți și slujitori, 1 episcop cu 13 funcționari și buget de	983.496
Biserica Luterană are la 307 preoți și slujitori, 1 episcop cu 22 funcționari și buget de	1.415.880

Situația inferioară a bisericii Ortodoxe este evidentă și pentru un copil. În timp ce Biserica Statului are un episcop la 1000 de preoți și slujitori bisericești, Biserica Unitară are un episcop la 113 preoți și slujitori.

Plătim cu banii contribuabilului român la Episcopia luterană din Sibiu: un secretar general, un secretar prim și un secretar secund, un șef contabil și un contabil; la Episcopia Unitară plătim afară de Episcop, un Referent bisericesc, un secretar bisericesc, un secretar episcopesc, un director de cancelarie; la Episcopia Reformată avem: consiliul general, subconsilieri, secretar episcopesc, șef contabil, contabil etc. De asemenea la Mitropolia Unită din Blaj sunt 10 canonic, un director de cancelarie, un director administrativ, un secretar mitropolitan, doi secretari consistoriali, un prim contabil, un contabil consistorial, un

contabil șef, etc. în timp ce la Patriarhie (Mitropolia București) sunt trei consilieri, un secretar și alți funcționari: șefi de serviciu și de birou, impiegati, dar nici un director, nici un fel de contabil prim sau șefi.

No! n'avem nimic de obiectat, dacă cultele minoritare își organizează Episcopii cu lux de înalți demnitari, dar luxul să și-l plătească singuri, în timp ce Biserica dominantă se mulțumește cu situații mai modeste. Și măcar de s'ar aprecia cu recunoștință această dărnicie românească.

În spirit de dreptate și de lege spunem încă odată: Statul Român să vadă întâi de Biserica românească, și apoi celelalte culte, care nu trebuiesc neglijate, dar nici favorizate, în dauna Bisericilor românești.

Fățarnicia baptiștilor.

Baptiștii, la toate răspântiile spun, că omenirea n'are nevoie de preoți ortodocși, pentru că fiecare credincios poate avea darul preoțesc și că el se poate apropia de Dumnezeu fără nici un mijlocitor, pe când de fapt însăși baptiștii au preoțimea lor proprie, deși conducătorii lor se numesc: *premergători, predicatori, bătrâni, evangheliști, diaconi și diaconese* etc. Ce fățarnicie mare! — Baptiștii bat în preoții ortodocși, dar totuși au predicatori, care împlinesc toate funcțiile preoțești și au rolul preoților și sunt de factor mijlocitor între om și Dumnezeu. Predicatorii baptiștilor botează, frâng pâine, predică, cunună, înmormântează pretutindenea ca niște imputerniciți preoți baptiști. Cum se vede, predicatorii baptiști fac adevărată comedie când spun, că preoții ortodocși nu se întrebunțează pentru poporul ortodox. Baptiștii nu au nimic cu rabinii evreiești, însă ei au luptă numai în contra preoților ortodocși, cărora ar voi să le la locul. Baptiștii în gura mare spun, că toți baptiștii sunt preoți, toți sunt mântuiți, iar de fapt au predicatori speciali, care îndeplinesc toate funcțiile preoțești. Toți conducătorii baptiștilor: predicatori, premergători, bătrâni, evangheliști și ceilalți pomeniți mai sus, primesc salariu bun în dolari din strălăutate, — din America, Germania și Anglia și totuși nu s' mulțumesc, ci cer dela prozelitii lor baptiști români, bulgari, găgaui, ruși feldefel de impozite, chiar și zeciuiala din toate veniturile lor. Baptiștii fac critică asupra preoților ortodocși, și nu văd ce fac conducătorii lor, care înlocuiesc preoțimea

Lupta comuniștilor cu D-zeu în Elveția.

Dintr'un ziar comunist din Elveția luăm următoarele: În orașul Basel biserica protestantă a aranjat o mislune internă de 3 zile pentru lucrătorii. Conducătorii comuniști auzind de lucrul acesta au introdus comuniștii mulți în sala unde pastorul bisericii protestante ținea cuvântări, apostrofându-l și întrerupându-l.

În ziua 3-a au devenit mai agresivi comuniștii, cerând și el cuvântul. Acordându-se acest cuvânt au început să atace biserica creștină cu cele mai grele și mincinoase cuvinte.

Sfârșitul a fost că lucrătorii creștini au părăsit sala, lăsându-l pe comuniști singuri, care contra lui D-zeu și a bisericii creștine s'au răsbunat cântând Internaționala și aclamând pentru soviete.

Ce interesant, — adăugăm noi, — comuniștii nu vor putea tăgădui niciodată că biserica creștină a ridicat și ridică sute de spitale și aziluri, mângâind și atenuând suferințele omenești după putință, pe când din ațăările și urletele comuniștilor nu s'a vindecat nici un bolnav și nu s'a saturat nici un flămând. O fi viața grea, dar un adevăr strălucește ca soarele pe cer, că cea mai mizerabilă viață a fost și va fi viața fără D-zeu. Și această viață fără D-zeu ar vrea comuniștii să o întroneze pe pământ, numai că toată puterea și mărirea nu sunt ale comuniștilor ci ale lui D-zeu, deci toate machinațiunile comuniștilor contra lui D-zeu, în contra bisericii lui, vor da un fiasco complet.

INFORMAȚIUNI.

P. S. Sa Episcopul nostru la Caransebeș. *Miercuri, în 12 Nov. a. c. după masă, cu acceleratul de Timișoara, P. S. Sa Episcopul nostru Dr. Grigorie Gh. Comșa a plecat la Caransebeș, pentru a participa la adunarea generală a „Astreii”.*

P. S. Sa este însoțit de I. P. C. Arhim. P. Morușca, Dr. T. Botiș rectorul Academiei Teologice și părintele Simion Stana asesor cons. și redactor ul org. nostru.

Consistor plenar. Luni, în 10 Nov. a. c. Consiliul nostru eparhial a ținut ședință plenară sub prezidiul P. S. Sale Episcopului Grigorie. S'a confirmat alegerea de protopop din Chișineu-Criș și s'au discutat și alte chestiuni de ordin bisericesc.

Protopop nou. Marți în 11 Nov. a., c. P. S. Sa părintele episcop Grigorie, a hirotesit întru protopop pe părintele Petru Marșeu, pentru protopopiatul Chișineului.

Spiritual la Acad. Teologică. Spiritual la Acad. noastră teologică a fost instituit profesorul Dr. I. Petreuța, care a primit darul preoției din mâinile părintelui Episcop Grigorie, Miercuri în 12 Nov.

Exportul Rusiei. Sovietele au exportat în cea din urmă săptămână 160.000 tone grâu, față de 145.000 cu o săptămână mai înainte și 110.000 tone orz, față de 85.000 cu o săptămână mai înainte.

Se caută porumbul mărunț. Ministerul de agricultură vestește că are de gând să dea un spor mai mare porumbului cu boabe mici, care este cerut foarte mult pe piața franceză. Se știe, că Franța dă o reducere de 30 la sută asupra taxei vamale la introducerea acestui soi de porumb. Pentru porumbul nostru cu boabe mici Franța ar fi o piață foarte bună, avându-se în vedere că ea cumpără 80 de mii de vagoane anual.

Mai puține boli de vite. Ministerul plugăritului a fost înștiințat din toate județele asupra stării bolilor de vite. Față de trecut ne găsim într-o simțită îmbunătățire. Boala de unghii și gură nu mai bântuie decât în patru județe și anume în Bihor, Cluj, Maramureș și Rădăuți.

Se închid școlile. În zilele trecute s'a întărit la ministerul instrucțiunii planul pentru închiderea mai multor școli. Ministerul spune că deoparte aceste școli n'au făcut nici o ispravă, iar de altă parte e mare nevoie de cruțare în vistieria țării și asta și pe spatele școlii. În Ardeal se închide școala normală din Zălau și cea din Sătmăre, iar liceul de băieți din Zălau și liceele de fete din Dej, Deva și Sighișoara se schimbă în gimnazii. Cu totul se închid și se preschimbă în toată țara 38 de școli.

Pomi carl dau ceară, săpun și unt. În Japonia e un arbore care dă ceară pentru lumânări. În America de Miază-zi, este un pom a cărui fructe fac spume ca de săpun. Astfel că femeile de acolo spală rufele cu poame. În Africa (una dintre cele cinci părți ale lumii) se găsește iarăși un pom care dă unt. Dar ce unt! Al nostru se strică după câteva zile, acela rămâne mereu proaspăt. Mare-i puterea Celui ce-a făcut Cerul și Pământul.

BIBLIOGRAFIE

Cheia sectelor religioase din România.

Acesta este titlul celei mai recente lucrări a P. Sf. Episcop Grigorie al Aradului. Cartea tratează într-o formă ușoară doctrina fiecărei secte din țară și arată lămurit deosebirea dintre fiecare din cele douăzeci de secte dela noi și Biserica ortodoxă.

Cele 198 pagini ale broșurei, cu prețul de 25 lei, sunt o nouă dovadă de ceea ce zice „Noua revistă bisericească” din București (numărul pe Septembrie 1930) că: „P. Sf. Episcop Grigorie trebuia chiar inventat ca episcop pentru lupta împotriva sectelor”.

Expunerea este făcută nu numai pentru preoți, ci pentru oricare laic, pentru autorități și alți intelectuali.

Prea Cucernicii Preoți sunt rugați a răspândi broșura aceasta în cercuri cât mai largi. 3—3

Sfaturi pentru mame.

Înfărcatul copiilor.

Copii mici mor, cei mai mulți, în primul an. De aceea până la un an dați copilului numai laptele mamei, mamelor.

Numai când mama e bolnavă, atunci puteți da copilășului lapte de vaci, bine fiert, amestecat însă cu apă, căci altfel copilul se îmbolnăvește și de multe ori nu mai poate fi scăpat.

Nu înfărcați copiii prea de vreme, fiindcă se îmbolnăvesc de disenterie (pântecările), care la un an și chiar mai târziu este aducătoare de moarte.

Copii, cari se îmbolnăvesc de această boală, trebuiesc arătați imediat la doctor, căci este un leac care se dă la rânză sub pielea copilului și el poate scăpa cu viață.

Citiți și răspândiți

„Biserica și Școala”

Rugăminte.

Toți acei Preaști Domni, cărora li s'a trimis apelul Internatului de băieți ort. rom. din Beiuș, de data 14 Martie 1930 N-rul 128/1930, prin care s'a cerut concursul bănesc al Onoratului public și mai ales al foștilor directori, pedagogi, elevi grațiuși, primiți în Internat, a celorlalți elevi și al tuturor iubitorilor de jertfe, pentru a se putea complecta zidirea Internatului, conform cerințelor vremii de azi, — sunt rugați respectuos să binevolască a trimite la adresa Direcțiunii acelui internat, sumele ce eventual le-au colectat ori doresc să le jertfească din al lor, pentru numitul institut cultural.

Aceasta rugăm Onoratul public să o facă, printrucă și noi la rândul nostru, să facem socoată publică, asupra sumelor ce le-am primit.

Beiuș, la 25 Octomvrie 1930.

Comisia Internatului de băieți ort. rom. din Beiuș,

cu stimă
Molsa Popovici,
directorul Internatului.

Parohii vacante.

Pentru îndeplinirea parohiei de clasă a doua din **Cicir**, protopopiatul Aradului, în conformitate cu rezoluțiunea Veneratului Consiliu Eparhial No. 6271/930, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Venitele parohiei sunt:

1. Folosința sesiei parohiale și a grădinei parohiale.
 2. Relut de bir dela epitropia parohială 5000 Lei anual.
 3. Stolele legale.
 4. Integritatea de salar dela Stat.
- Alesul suportă toate impozitele după beneficiul parohial.

Cererile de concurs, ajustate cu documentele necesare și adresate Consiliului parohial din Cicir, se vor înainta P. On. Oficiu Protopopesc din Arad, iar reflectanții, după înștiințarea protopopului tractual, se vor prezenta în sfânta biserică, spre a-și arăta dexteritatea în rituale și oratorie.

Cei din altă eparhie se vor putea prezenta în parohie și la concurs numai cu învoirea P. S. Episcop al Aradului.

Consiliul parohial ort. rom. din Cicir.

În înțelegere cu (ss) *Trăian Văflaru*, protopop.

— □ —

2—3

Conform rezoluțiunii Vener. Consiliu eparhial Nr. 6308/930 pentru îndeplinirea parohiei nouînființată din comuna **Fratelia B. (Fratelia-nouă)**, se publică concurs cu termen de 30 de zile, socotite dela prima apariție în organul diecezan „Biserica și Școala”

Venitele împreună cu acest post sunt:

1. Una sesie parohială constătătoare din 32 jughere pământ arabil.
2. Birul parohial 2000 (două mil lei).

3. Stolele legale.

4. Integritatea dotației preoțești dela Stat

De cvartir se va îngriji preotul ales, până ce se va zidi casă parohială.

Preotul ales va face serviciile regulat în paraclisul acestel parohii, va catehiza la școala primară din loc fără altă remunerație din partea parohiei și va suporta toate impozitele după venitul din parohie.

Parohia fiind de clasă II. (doua), dela recurenți se cere calificarea regulamentară.

Cei doritori a compete la acest post, se vor prezenta în cutare duminică sau sâmbătoare, în Sf. Paraclis din comuna **Fratelia B. (Fratelia-nouă)**, pentru a-și arăta destoinicia în cele rituale și oratorie, conformându-se strict § lui 33 din Regulamentul pentru parohii, iar cererile însoțite de anexele necesare, adresate consiliului parohial din **Fratelia B.** le vor înainta în termenul concursual oficiului protopopesc ort. român din **Timișoara**.

Cei din altă Eparhie vor cere prealabil binecuvântarea Prea Sf. Sale Părintelui episcop eparhial spre a putea concura.

Fratelia B., din sedința consiliului parohial, ținută la 12 Octomvrie 1930.

Constantin Micu m. p. președinte. Teodor Iovănuț notar m. p. în înțelegere cu Dr. **Patrichie Țurca** m. p. protopopul **Timișorii**.

— □ —

3—3

Conform rezoluțiunii Ven. Consiliu eparhial Nr. 6128/930 pentru îndeplinirea parohiei a 2-a din **Bârsa**, devenită vacantă prin strămutarea preotului **Ioan Bogdan** la **Șebîș**, se publică concurs cu termen de 30 zile.

Beneficiu:

- 1). Sesia parohială completă.
- 2). Un intravilan parohial.
- 3). Bir și stole legale.
- 4) Integritatea salariului dela Stat, pe care parohia nu o garantează.

Parohia este de cl. 2-a. Dela reflectanți se cere calificările corespunzătoare. Alesul va catehiza la școala primară unde va fi împărțit, va predica de câte ori va face serviciul divin, va ține exortările școlilor Duminică, când nu va fi de serviciu. Va suporta toate impozitele către stat și comună după beneficiul său.

Recursele, adresate Consiliului parohial din **Bârsa**, se vor înainta Oficiului protopresbiterial din **Buteni**. Reflectanții sunt obligați a se prezenta sub durată concursului în sf. biserică din **Bârsa**, pentru a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie.

Reflectanții din alte Dieceze, pe lângă cererea de concurs, vor anexa dovadă despre consensul P. S. Sale Episcopul nostru.

Consiliul par. ort. rom.

În conțelegere cu: **Ioan Cosma** adm. ppesc.

— □ —

3—3

Redactor responsabil: SIMION STANA.